ႫႺႾႤႧႭႡႠ

დღეს ქართველი ერი დღესასწაულობს „მცხეთობას“, ანუ, საეკლესიო ტერმინოლოგია რომ ვიხმაროთ,—„კათოლიკე ეკლესიისა, სვეტისა წმიდისა და კვართისა საუფლოისა“ დღეობას. იქნება ბევრმა არც კი იცნობდეს ამ სიტყვების ისტორიულ შინაარსს, ამიტომ მოკლედ გავითვალისწინებთ მათ მნიშვნელობას.

მატიანეს სიტყვით, როდესაც ელიოზმა იერუსალიმიდგან მცხეთას მოიტანა მაცხოვრის კვართი ანუ პერანგი, მას მიეგება მისი და სიდონია, რომელმაც გულში ჩაიკრა ეს კვართი და იქვე სული განუტევა. იმ ადგილას, სადაც ის დაასაფლავეს გულში კვართჩახუტებული, ამოეიდა კვიპაროზის ხე. როდესაც წმიდა ნინომ მონათლა ქართველები, მირიან მეფემ სიდონიას 4 კვართის საფლავზეააშენა მცხეთის ტაძარი, რომელსაც მისი სიდიადისა და ცენტრალ მნიშვნელობის გამო ეწოდა „კათოლიკე“ ეკლესია. კვიპაროზი, რომელიც ამ საფლავზე იყო, მოსჭრეს და ეკლესიის დედა-ბოძად მოიხმარეს. ბევრი ცდა და შრომა დახარჯეს ოსტატებმა, მაგრამ მაინც ვერ მოახერხეს ამ ბოძის აღმართვა; ბოლოს, წმიდა ნინოს ვედრებით, ის თავის-თავად აღემართა და იწყო სასწაულთა ჩვენება.

ამნაირად, „კათოლიკე ეკლესია“, რომელიც „საშვალ საშოისა თვისისა“ შეიცავს „სვეტსა ცხოველსა და კვართსა საუფლოსა“, ჩვენ გვაგონებს ქართველების გაქრისტიანებას და წმ. ნინოს და მირიანის ღვაწლს ამ საქმეში. „მცხეთობა“ საქართველოს ეკლესიის ერთი უძველეს დღესასწაულთაგანია, რომელიც თან და თან ვითარდებოდა, სანამ დღევანდელი სახე არ მიიღო მეთორმეტე საუკუნეში, როდესაც გამოჩენილმა ნიკოლოზ კათალიკოზმა შეამკო ის შინაარსიან, ენა-წყლიან და ზეაღმაფრენ საგალობლებით და „გიხაროდენით“. კვართი უფლისა საქართველოში შეიქნა სიმბოლოდ არამც თუ ეკლესიისა, არამედ ცხოვრებისა და სახელმწიფოისა; ქართველი მეფეები მას ჰხატავდნენ თავიანთ ღერბში. „მცხეთობა“ არის ჩვენი კულტურის და ისტორიის ფოკუსი. „კათოლიკე ეკლესიის“ აშენებიდგან და მასში სვეტი-ცხოველის აღმართვიდგან ჩვენში იწყება ახალი ხანა, რომელმაც ერთხელ და სამუდამოდ გამოარკვია ჩვენი ისტორიული ბედ-ბედი. დღეს ჩვენ თუ შეგვრჩენია „ქართველის“ სახელი, დღეს ჩვენ თუ გვატკბობს ენა ქართული, — ეს „მცხეთობის“ მეოხებით, ვინაიდგან მცხეთაში მომხდარმა ფაქტმა, რომელსაც დღეს ვიგონებთ, შექმნა და განამტკიცა ქართული ეროვნული და პოლიტიკური ორგანიზმი. ტყუილად კი არ ამბობდა მეცხრე საუკუნის გამოჩენილი მოღვაწე გრიგოლ ხანძთელი, რომ საქართველო ის არის, სადაც ქართულ ენაზე გაისმის ღვთის დიდებაო, და ეს ღვთის-დიდება კი მომდინარეობს მცხეთიდგან. მართალია, დღეს ჩვენთვის ამ დღესასწაულს იმდენი სარწმუნოებრივი სიცხოველე აღარ აქვს, როგორც წინედ, მაგრამ ის ეხლა ჩვენთვის უფრო ძვირფასი უნდა იყოს, როგორც ეროვნულ იდეის გამომხატველი და მატარებელი. ამისთვის ყოველი შეგნებული ქართველი, ყველა ის, ვისთვისაც „ქართველის“ სახელწოდებას რამე მნიშვნელობა და ფასი აქვს, ვალდებულია მივიდეს დღეს მცხეთაში და თაყვანი სცეს თვისი კულტურის, ეროვნების და პოლიტიკური წარსულის აკვანს და ემბაზს. ამით გავახარებთ მირიან მეფის აჩრდილს, რომელიც გულდამშვიდებით ეტყვის ნინოს, ქეთევანს და თვით ღვთის-მშობელს: „აჰა მე და შვილნი ჩემნი“, რომელნიც დღეს მოვიგე მე!

ქართველი.